

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Держнаглядохоронпраці України

від 26.10.2004р. № 236

НПАОП 10.0-5.01-04

ІНСТРУКЦІЯ ЗІ СКЛАДАННЯ ПЛАНІВ ЛІКВІДАЦІЇ АВАРІЙ

До п. 1.1.12 Правил безпеки у вугільних шахтах

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Для кожної шахти, що діє, реконструюється, будується і закривається (ліквідується), повинний бути складений план ліквідації аварій (далі – ПЛА).

1.2. ПЛА розробляється на кожні 6 місяців головним інженером шахти та командиром обслуговуючого шахту гірничорятувального взводу, узгоджується з командиром державного аварійно-рятувального загону (окремого взводу) ДАРС /ДВГРС/ та затверджується технічним директором організації, до складу якої входить підприємство (самостійної шахти), за 15 днів до запровадження в дію.

Під час проходження вертикальних і похилих стволів, не збитих із шахтою, ПЛА складається на весь період проходки стволів двічі – на період проходження й на період армування, а узгоджується щорічно.

1.3. ПЛА повинні передбачатися заходи, які здійснюються негайно у разі виявлення аварії і забезпечують:

порятунок людей, захоплених аварією;

ліквідацію аварії й попередження її розвитку.

1.4. З метою розроблення заходів щодо рятування людей, ліквідації та попередження розвитку аварій перед складанням плану перевіряється:

забезпечення шахти, горизонтів, гірничих виробок запасними виходами, придатність їх для пересування людей, проходження гірничорятувальників у респіраторних і транспортування потерпілих;

можливість і час доставки технічних засобів ліквідації аварії в найбільш віддалені дільниці і виробки шахт, а також у місця зі складними транспортними маршрутами;

відповідність часу руху по загазованих виробках терміну захисної дії прийнятих на шахті саморятувальників;

наявність, стан і розташування засобів рятування гірників (місця групового схоронення саморятувальників, пункти переключення в резервні саморятувальники та ін.), підготовленість працівників до їх використання;

очікувана газова обстановка на ділянках у випадку відключення дегазаційної системи;

час загазування тупикових вибоїв у разі зупинки ВМП;

стійкість вентиляційних струменів у виробках при дії теплової депресії пожежі, здійсність намічених заходів щодо запобігання самочинного перекидання вентиляційного струменя й забезпечення стійкого аварійного режиму провітрювання. Вибір вентиляційних режимів та заходів щодо забезпечення стійкості провітрювання проводиться з урахуванням депресійної зйомки. Ефективність вентиляційних режимів, передбачених ПЛА, перевіряється на ЕОМ і узгоджується з ДАРС /ДВГРС/;

стан вентиляційних пристроїв, у тому числі справність реверсивних пристроїв головних (допоміжних) вентиляційних установок, можливість виконання вентиляційних режимів, що передбачаються планом;

наявність і стан засобів повідомлення про аварію;

розміщення пунктів допоміжної гірничорятувальної команди та розстановка членів ДГК у шахті, відповідність кількості розрахунку, їх підготовленість;

водопостачання, забезпеченість шахти засобами пожежогасіння і їх стан, підготовленість працівників до їх застосування, стан протипожежних дверей і ляд.

За матеріалами перевірок установлюються зони ураження у разі пожеж, вибухів, раптових викидів, гірничих ударів, обвалів, проривів води, проникнення отруйних хімічних речовин та ін., визначається зона реверсування вентиляційного струменя, робиться оцінка пожежної небезпеки гірничих виробок і, за необхідності, розробляються додаткові заходи щодо підвищення пожежної безпеки.

Матеріали перевірок оформляються актами і розглядаються на нараді при головному інженері шахти за участю командира ДАРС /ДВГРС/.

За результатами наради складається протокол, який підписується головним інженером шахти й командиром взводу ДАРС /ДВГРС/, що обслуговує шахту, і разом з матеріалами перевірок додається до плану ліквідації аварій.

1.5. ПЛА розробляється відповідно до очікуваної ситуації в шахті на момент уведення його в дію. Передбачені планом технічні засоби й матеріали для здійснення заходів із рятування людей і ліквідації аварій повинні бути у справному стані і необхідній кількості, а особи, відповідальні за виконання заходів, і виконавці повинні вміти ввести їх у дію. Для шахти, що включає у свою вентиляційну систему виробки шахти, що будується (реконструюється), розробляється єдиний план ліквідації аварій.

Відповідальність за правильне складання плану ліквідації аварій і його відповідність дійсному стану на шахті несуть головний інженер шахти й командир гірничорятувального взводу, який обслуговує шахту.

1.6. При введенні нових і ліквідації відпрацьованих дільниць і виробок, зміні схеми вентиляції й запасних виходів головний інженер шахти зобов'язаний протягом доби внести до ПЛА й погодити з командиром взводу ДАРС /ДВГРС/, що обслуговує шахту, відповідні виправлення й доповнення. У разі невнесення необхідних змін чи виявлення невідповідності плану дійсному стану в шахті командир ВГРЗ має право розузгоджувати план ліквідації аварій, а командир взводу – окремі його позиції. Про розузгодження командир ВГРЗ, ВГРВ письмово доводить до відома головного інженера шахти, технічного директора організації, до складу якої входить підприємство, а також місцевий орган Держнаглядохоронпраці.

1.7. ПЛА повинний мати титульний лист (додаток 1) із підписами осіб, які розробляють, погоджують і затверджують план, зміст та містити:

оперативну частину, складену за формою (додаток 2);

обов'язки осіб, що беруть участь у ліквідації аварій, і порядок їх дії (додаток 3);

список посадових осіб і установ, які повинні бути негайно сповіщені про аварію (додаток 4);

основні правила поведінки (дії) працівників шахти під час аварій (додаток 5);

вказівки з ліквідації наслідків аварійних ситуацій (загазування, обрив кліті, ураження електрострумом та ін.), що розробляються відповідно до типових вказівок з ліквідації наслідків аварійних ситуацій (додаток 6).

1.8. До оперативної частини плану ліквідації аварій повинні бути додані такі документи:

схема вентиляції шахти, що складається відповідно до вимог Інструкції зі складання вентиляційних планів. На схему вентиляції додатково наносяться: номери позицій ПЛА, час загазування (у разі зупинки ВМП) тупикових виробок до гранично припустимої концентрації, пункти ДГК, схема дегазаційних трубопроводів із зазначенням місць установлення і номерів засувок, контрольно-вимірювальних приладів (за наявності на шахті дегазації);

розрахунковий час прибуття відділень на аварійну дільницю з поверхні;

схема (план) гірничих виробок і план поверхні з нанесенням засобів пожежогасіння, засобів сповіщення про аварію, засобів групового рятування робітників у

разі аварій, принципової схеми подавання води в шахту з водоймищ, резервуарів і інших джерел, під'їзних шляхів до стволів, шурфів;

плани гірничих виробок по пластах або горизонтах із нанесенням напрямку руху повітря, місць установлення телефонів і їх номерів;

поповерхова схема баштових копрів з нанесенням засобів пожежогасіння, маршрути виходу людей;

мікросхеми гірничих виробок шахти (додаються тільки до екземпляра, що зберігається в ДАРС /ДВГРС/) із нанесенням напрямку руху повітря, місць установлення телефонів і їх номерів, номерів телефонів диспетчера й головного інженера, довжини й кутів нахилу основних гірничих виробок. Кількість мікросхем визначають особи, що погоджують план ліквідації аварій;

схема вентиляції шахти у реверсивному режимі з вказівкою витрати повітря згідно з актом про проведення реверсування повітряного струменя;

схема підземної кабельної мережі, нанесеної на схематичний план гірничих виробок шахти;

протокол технічної наради при головному інженері шахти, складений відповідно до вимог п. 1.4 цієї Інструкції.

1.9. ПЛА складається з позицій. До однієї позиції включається одна чи декілька сполучених гірничих виробок, якщо щодо цих виробок дотримуються такі умови:

передбачається однаковий аварійний режим провітрювання;

застосовуються однакові заходи щодо порятунку людей;

збігаються маршрути руху гірничорятувальних відділень і порядок виконуваних ними робіт.

Допускається поєднувати випадки пожежі й вибуху в одній позиції, якщо дотримуються викладені вище умови.

Для кожної тупикової виробки на випадок пожежі (вибуху) розробляється окрема позиція.

Кожній позиції привласнюється номер, який наноситься на схему вентиляції (план гірничих робіт). Нумеруються позиції за напрямком руху вентиляційного струменя, починаючи з поверхні. Виробки, які входять до однієї позиції, на схемі вентиляції розфарбовуються одним кольором.

В оперативній частині плану ліквідації аварій позиції розташовуються в зростаючому порядку, причому номер кожної позиції повинен збігатися з відповідним номером сторінки оперативної частини.

1.10. Плани з відповідними додатками повинні знаходитися у гірничого диспетчера та у гірничорятувальному взводі, що обслуговує шахту.

На ділянках, на видних місцях у нарядних повинні бути вивішені правила поведінки (дій) працівників дільниці при аваріях і конкретні маршрути їх виходу відповідно до ПЛА.

До екземпляра плану, що знаходиться у гірничого диспетчера, повинні бути додані бланки спеціальних пропусків на спуск людей у шахту під час аварії. Список осіб і установ, які повинні повідомлятися й викликатися у разі аварії, повинен знаходитися на телефонній станції шахти.

...

[Завантажити повний текст документа](#)